Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

UDK 811.163.6'367.332:811.161.1'367.332
Mladen Uhlik, Andreja Žele
Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
mladen.uhlik@ ff.uni-lj.si
andreja.zele@ff.uni-lj.si

PRIMERJALNA ANALIZA DVEH TIPOV STAVČNIH ZGRADB S POVEDKOVIM DOLOČILOM V SLOVENŠČINI IN RUŠČINI

Prispevek se loteva aktualnega in problemskega vprašanja opredelitve povedkovnika in opozarja na različne tipe biti-stavkov. Je poskus analize in sopostavitve stavkov z zloženim povedkom, ki v slovenščini in ruščini označujejo trenutno in aktualno stanje.

Ključne besede: povedkovnik, povedkovo določilo, izražanje doživljavca, slovenščina, ruščina

The article aims to define the predicative by surveying different types of nominal predicates in Slovene. Furthermore, it is an attempt at a contrastive analysis of Russian and Slovene constructions denoting an existing state within a specific temporal and spatial location.

Keywords: predicative, nominal predicate, marking of experiencer, Slovene, Russian

0 Uvod

Pri obravnavi stavčnih zgradb, pri katerih je pomenski del povedka samostalnik, pridevnik, prislov, naletimo na vprašanje, ali je beseda v vlogi povedkovega določila tudi samostojna besedna vrsta povedkovnik/predikativ?[1]

Vlogo povedkovnika kot vsebinskega dela ob *biti* znotraj povedka imajo navadno samostalniška beseda, pridevniška beseda, prislov, ki so sicer prvotno samostojni stavčni členi, npr. *On je mož*, *On je dober*, *On je dobro*, lahko tudi medmet in členek, npr. *To je joj*, *Oni so oh in sploh*, *On je še kar / karneki* ipd. V nasprotju npr. s pridevnikom ali izpridevniškim prislovom povedkovnik v vlogi povedkovega določila nima svojega osamosvojenega pomenja in se lahko leksikalizira samo z glagolom *biti* kot besednozvezni leksem.[2] Avtorja zagovarjata stališče, da povedkovnik v povedkovem določilu označuje poseben skladenjskopomenski način rabe besed oz. posebno skladenjskopomensko kategorijo – t. i. »kategorijo stanja« (Ščerba 1974 ([1]1928[3])), ki je stanjska lastnost. Torej lahko izraža le en potencialni skladenjski

[1] Povedkovnik je mejni primer v tipologiji besednih vrst tudi v drugih jezikih – v preteklosti in še vedno potekajo razprave z argumenti in protiargumenti o povedkovniku kot o samostojni besedni vrsti ali o povedkovniku kot o skladenjskopomenski kategoriji stanjske lastnosti na »zgolj« stavčnočlenski ravni (Isačenko 1976: 98–115).

[2] A. Vidovič Muha (2000, 2015) ta glagolski besednozvezni leksem poimenuje *zloženi* »glagol« (2000: 38) in »zloženi glagol« (2015: 394) kot vzporedno ustreznico »zloženemu povedku«.

[3] Ruski jezikoslovec Lev V. Ščerba je prvi postavil hipotezo, da v ruskem jeziku nastaja nova

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

pomen, ki je povedkovniška prisojevalna lastnost bodisi samostalnika, prislova, pridevnika, medmeta.[4]

Propozicijsko obveznost in potencialno leksemsko osamosvojenost daje leksemski zvezi *biti* + *povedkovnik* stavkotvorno prisojevalno razmerje. Ta ista zveza *biti* + *povedkovnik* pa zaradi vsebinske neobstojnosti/neprevidljivosti povedkovnika ne more biti slovarski leksem, ampak je lahko le osamosvojena skladenjskopomenska enota, ki je v stavčni povedi zloženi povedek.

Povedkovnik bi omejili na prisojevalno lastnost v povedkovem določilu, **povedkovo določilo** pa je stavčnočlensko mesto ob glagolu *biti* ali ob katerem drugem nepolnopomenskem glagolu, npr. *postati*, *zdeti se* ipd. Iz zgornjega izhaja, da vsi povedkovniki označujejo vsebine v povedkovem določilu, vsa povedkova določila pa ne moremo enačiti s povedkovniki. Na povedkovniškost kot lastnost je s sintagmo »spremeljiva stanjska lastnost v povedku« opozoril J. Toporišiču (1980: 204).[5]

Povedkovnik kot skladenjskopomenska stalnica v povedku torej omogoča, da se vse druge polnopomenske besedne vrste v vlogi povedkovega določila lahko skladenjsko prilagodijo povedku. Ta njihova prilagoditev se zgodi tako, da se vse ali pa večina slovničnih kategorij prenese na nepolnopomenski glagol, ki je navadno *biti*: slovnične kategorije časa, naklona, števila, in tudi zmožnost izražanja osebe nosi nepolnopomenski glagol, ki vzpostavlja predvideno slovnično ujemanje s stavčnim osebkom. Povedkovnik pa teži k čim bolj nevtralno izraženi in tudi z osebkom slovnično neujemalni, vendar osebku prisojani aktualni vsebini, kar se morfološko odraža kot nepregibnost, npr. *Janez je dobro*.

Nasprotno pa se kategoriji spola in števila ohranjata v besednozveznem povedkovniku npr. *Janez je dober (človek)*, oklepaj označuje možen izpust besede, v nasprotju z *Tone je dober strokovnjak*, kjer izpust skladenjskopomensko ni upravičen, ker je samostalniška besedna zveza v vlogi povedkovega določila pomensko določnejša.

Sicer pa povedkovnik kot morfološko neopredeljena ubeseditev lastnostnih okoliščin znotraj povedka ne potrebuje niti pomenske niti morfološke razločevalnosti.[6] Zato povedkovnik šele v povezavi z *biti*, torej v sintagmi *biti* + *povedkovnik*, dobi tudi zmožnost vezljivosti, ki ga nadalje pomensko opredeljuje, npr. *Janez je dober z njim / za njega / s tem orodjem / pri tem opravilu* ipd.

Notranja lastnostna okoliščina je torej odvisna od vsakokratnega pomena povedkovniško uporabljene polnopomenske besede in od pomena glagola *biti* – pogoj

»kategorija stanja«, ubesedena kot zveza *biti* z imensko besedo, ki se še ni osamosvojila kot besedna vrsta.

[4] V vlogi povedkovnika oz. povedkovega določila se v povedno rabo prenaša vsaj en pomen oz. del pomenskih sestavin prvotnih besednih vrst: od pridevnika ‘lastnost’, od prislova ‘način’, od samostalnika ‘označevanje, poimenovanje, naziv’ in v soodvisnosti z *biti* je za tovrstno prisojano označevanje značilna aktualizirana spremenljivost.

[5] J. Toporišiču (1980: 204) se v zvezi z imenovalniško obliko samostalnika pomenljivo zapiše sintagma »povedkovna vloga«. Opozori, da ima samostalnik levo od glagola osebkovo vlogo in desno od njega **povedkovno vlogo** v *Janez je kovač* 'Janez bodisi deluje kot kovač, bodisi je samo po poklicu kovač'.

[6] To, da je povedkovnik navadno v srednjem spolu ednine in da se ne ujema z osebkom (Orešnik 2015), samo še potrjuje dejstvo, da za povedkovnik morfološke lastnosti niso relevantne, in tudi umanjkanje slovničnih kategorij in posledično morfološke razločevalnosti ga oddaljuje od besednovrstne samostojnosti.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

je pomensko oslabljen glagol *biti*,[7] npr. *Mraz je bilo*, *Tema je bilo*. Te primere je treba razlikovati primerov tipa *Mraz je bil*, *Tema je bila*, kjer je *biti* v pomenu 'obstajati' in je med *mraz* ali *tema* in *biti* ujemalno prisojevalno razmerje.[8]

Tudi v zvezi *biti* + *povedkovnik* je za tovrstni *biti* težko trditi, da je vedno pomensko prazen, kajti v obpovedkovniški vlogi je kdaj lahko zamenjan z ustreznim oslabljenim pomenom, npr. 'kazati se kot, zdeti se kot' v *On je velik človek*, *Ste zelo človek trenutka*.[9]

1 Tip povedi z osnovno zgradbo [Snom+Vcop+Snom]

O povedkovniku oz. povedkovnikoškosti udeležencev v povezavi z glagolom *biti* in njegovo pomenskostjo[10] lahko precej povejo biti-stavki s tipično zgradbo [Snom+Vcop+Snom], in sicer t. i. istovetnostne stavčne povedi in pripisovalne oz. prisojevalne stavčne povedi, ki sta v ruskem jezikoslovju označeni kot **predloženija toždestva** in **predloženija harakterizacii** po terminologiji Nine D. Arutjunove (Arutjunova, Širjaev 1983).

Pri istovetnostnih stavčnih povedih glagol *biti* izraža 'istost' ali 'enakost' dveh samostalniških besednih zvez, tiste v osebku in tiste v povedkovem določilu, ki ohranjata referenčno vrednost in pomensko samostojnost. Posledica tega je, da je med njima možna zamenjava stavčnočlenskih vlog, tj. zamenjava osebka in povedkovega določila:

1) sln. Ta učitelj je Tone.
rušč. Этот учитель – Тоне.

Prav možnost zamenjave obeh udeležencev v stavčnočlenskih vlogah osebka in povedkovega določila in posledično tudi sporočilne perspektive povedi dokazuje, da istostni/enakostni pomen glagola *biti* onemogoča, da bi udeleženec v povedkovem določilu izgubil pomensko določnost in se tako slovnično-pomensko podredil glagolu *biti*:

2) sln. Tone je ta učitelj.
rušč. Тоне – этот учитель.

To dokazuje, da istostni/enakostni pomen glagola *biti* onemogoča, da bi udeleženec v povedkovem določilu izgubil pomensko določnost in se tako slovnično-

[7] Na status povedkovnika vsekakor vpliva in je vplival celotni razvoj glagola *biti*. To v svojih kontrastivnih razpravah še najbolj eksplicitno potrjuje Isačenko (1976: 99).

[8] Na to opozori J. Toporišič (2000: 412).

[9] Primer iz korpusa Gigafide, dostop 13. 07. 16.

[10] SSKJ znotraj pomožniške rabe glagola *biti* ločuje tako prisojevalni kot istovetnostni oz. enačajski pomen *biti*. Uvrščevalno funkcijo glagola *biti* bi lahko umestili znotraj njegove prisojevalne funkcije, kar lahko potrjujejo primeri *Smreka je iglavec* / *Smreka je drevo z iglicami*. To so tudi najpogostejši pomeni glagola biti v t. i. aktivnem slovarju J. D. Apresjana (Apresjan 2014).

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

pomensko podredil glagolu *biti*. V istovetnostnih stavčnih povedih torej udeleženec v povedkovem določilu ni povedkovnik s prisojevalno lastnostjo, ker za slednjo velja, da ne more biti vnaprej napovedljiva oz. določena.

Ravno nasprotni primeri pa so pripisovalni oz. prisojevalni biti-stavki, ki so pričakovano enosmerne:

3) sln. Tone je učitelj.
rušč. Тоне – учитель.

In zato brez možnosti zamenjave:

4) *Učitelj je Tone.
*Учитель – Тоне.

In prav nemožnost zamenjave udeležencev v stavčnočlenskih vlogah poudari stavčno prisojevalno hierarhijo, *Tone je učitelj*, kjer glagol *biti* šele v zvezi *biti učitelj* izraža neko aktualno stanje in lastnost, ki se prisoja osebku. V tem primeru *učitelj* v povedkovem določilu nima več referenčnih konkretnih lastnosti, temveč pridobi povedkove kategorialne lastnosti kot so čas, naklon in način:

5) sln. Tone je bolj strokovnjak za geometrijo kot za algebro.
rušč. Тоне, скорее, специалист в геометрии, чем в алгебре.

V zgledu 5 je sintagma *bolj strokovnjak za* prisojana lastnost, ki je značilnost povedkovnika. Ta sintagma ne more biti vnaprej pomensko določena, zato je neobstojna kot slovarska leksikalna enota.

Sicer pa v slovenščini samostalniki v povedkovniku oz. povedkovniški samostalniki v prisojevalni vlogi skupaj z *biti* pridobijo pomen zlasti aktualne neobstojne lastnosti, ki se sicer ali ustali ali pa ostane trenutna oz. priložnostna:

6) sln. On je že več let učitelj za algebro. (aktualna ustaljena lastnost)
rušč. Он уже много лет учитель алгебры.

7) sln. Tone je danes spet »učitelj« in nam pridiga. (aktualna trenutna/priložnostna lastnost)
rušč. Тоне сегодня снова «учитель» и читает нам лекции.

8) sln. Tone je bolj učitelj, kakor policaj. (aktualna ustaljena oz. že tipična lastnost)
rušč. Тоне, скорее, учитель, чем полицейский.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

Za povedkovniško rabo je tipično, da daje samostalnikom preneseni oz. metaforični pomen, v slovenskem jezikoslovju t. i. metaforični povedkovnik,[11] npr. *Narava je naš najboljši učitelj*. Že ustaljenost določene povedkovniške lastnosti samostalnika pa je odvisna tudi od siceršnjih skladenjskopomenskih zmožnosti slednjega.

2 Tip povedi z osnovno zgradbo [S nom+S acc/S dat+V cop]

V nadaljevanju poskušamo opisati tip biti-stavka s stavčnim vzorcem:
S nom+S acc/S dat+V cop – Strah me je. Dolgčas mi je.

Pomembna skladenjska značilnost teh stavčnih zgradb v slovenščini je, da se uporabljajo v brezosebkovih stavčnih povedih, kar pomeni, da se glagol *biti* pojavlja v 3. os. srednjega spola sedanjika, prihodnjika ali preteklika. Prav pri pretekliku se najbolj nazorno kaže odsotnost prisojevalnega ujemanja med osebkom in povedkom, kar je značilnost brezosebkovih stavkov:

9) sln. Strah ($_{\text{m. sp. edn.}}$) me ($_{\text{tož.}}$) je bil-o ($_{\text{sr. sp.}}$).
rušč. Мне ($_{\text{daj.}}$) было страшно.
*Strah me je bil.[12]

V slovenščini se v tovrstnih zgradbah pojavlja omejena skupina samostalnikov (*strah*, *groza*, *sram*, *dolgčas*, *škoda*, *mraz*), ki se v nasprotju s prvim tipom povedi (*Tone je učitelj*) ne uporabljajo v poimenovalni vlogi. Ta skupina povedkovniških samostalnikov je v zvezi z *biti* pomensko blizu glagolom, kar še dodatno potrjuje njihova pogosta prehodnost v povedkovem določilu, npr. *Sram ga je svojih dejanj* (gl. naprej).

Skupaj s pomensko oslabljenim glagolom *biti* najpogosteje označujejo trenutno aktualno stanje oz. stanjsko lastnost (*Strah me je*, *Sram me je*)[13] ali vrednotenje stanja oz. lastnosti (*Škoda mi je*), kar se izraža z ustaljenimi stavčnimi zgradbami.

V nadaljevanju opozarjamo na dva podtipa teh zgradb.

2.1 Prvi podtip ponazarjajo slovenski zgledi z ruskimi ustreznicami:

10) sln. Strah me ($_{\text{tož.}}$) je.
rušč. Мне ($_{\text{daj.}}$) страшно.

[11] V svoji monografiji sintagmo »metaforični povedkovnik« uporablja A. Vidovič Muha (2000: 148) in sicer (tudi) v ugotovitvi: »Metaforični povedkovnik je seveda jezikovnosistemsko omejen na glagolsko funkcijo, formalno pa na mesto za vezjo in pomeni pravzaprav šele prehod k popolni leksikalizaciji metaforičnega pomena, […v smislu] npr. *Odločajo volkovi*«. Ta ugotovitev je pospremljena s pomenljivo opombo: »Povedkova vloga je že po definiciji aktualizacija sporočila z vidika časa, naklona – modalizacije, in načina – možnosti členitve besedila po aktualnosti.«

[12] V hrvaščini in srbščini se v podobnih primerih pojavljajo skladenjske dvojnice: hrv. *Bil-a mi je muka* (z ujemalno obliko) in hrv. *Bil-o mi je muka* (brezosebkovni stavek).

[13] Poleg še drugih možnih stavčnopovednih uresničitev tipa *Skrbi ga za otroka* ali *V skrbeh je za otroka*.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

11) sln. Groza me ($_{tož.}$) je.
rušč. Мне ($_{daj.}$) жутко.

12) sln. Sram me ($_{tož.}$) je.
rušč. Мне ($_{daj.}$) стыдно.

Primerjava pokaže naslednje razlike:

a) v slovenščini se vedno izraža vez *biti*, medtem ko je za ruščino značilno opuščanje nezaznamovane rabe glagola *быть* v sedanjiku povednega naklona;

b) v slovenščini psihično ali fiziološko stanje, v katerem se je znašel t. i. smiselni/logični osebek (doživljavec), označujejo povedkovniški samostalniki (*strah*, *groza*, *sram*), v ruščini pa povedkovniški prislovi (*страшно*, *жутко*, *стыдно*).[14] Tako ruske kot slovenske osnovne uresničitve zgradb izražajo trenutno aktualno stanje, ki se dogaja v določenem časovnem izseku;[15]

c) pri zgledih (10), (11) in (12) se tako v slovenščini, kot v drugih južnoslovanskih jezikih (bolgarščini,[16] hrvaščini,[17] srbščini) doživljavec[18] izraža v **tožilniku**. V ruščini se isti udeleženec, kot je razvidno iz primerov, izraža z **dajalnikom**.

Ni naključje, da v slovenščini vloga doživljavca združuje sklonska pomena tožilnika in dajalnika (s prevlado enkrat enega, enkrat drugega), npr. *Groza me je* nasproti *Hudo mi je*, saj se ta dva sklona povezujeta tako z nosilcem kot prejemnikom aktualnega lastnostnega stanja.

V obeh jezikih (slovenščini in ruščini) se doživljavec najpogosteje izraža z **osebnimi zaimki** (v sln. z naglasnimi oblikami *Mene*/*tebe*/*njega je strah* in z naslonskimi oblikami *Strah me*/*te*/*ga je*; v rušč., ki ne pozna razlike med naglasnimi in naslonskimi oblikami, pa z zaimki Мне/тебе/ему страшно) ali s **samostalniškimi poimenovanji**, ki se nanašajo na živo (sln. Janez-a/študent-**a** je groza/strah/sram; rus. Иван-**у**/ студент-**у** жутко/страшно/стыдно).

V obeh jezikih je pomen stavčnih zgradb sln. *Strah me je*, rušč. *Мне страшно* mogoče izraziti s samopovratnimi glagoli, ki tudi sicer ne poznajo nepovratnih ustreznic (refleksiva tantum):

13) sln. Strah me je. = sln. Bojim se.
rušč. Я боюсь.

[14] Sintagma predikativni/povedkovniški prislov, v smislu prislov v predikativni vlogi, se v ruskem jezikoslovju uporablja za skupino izpridevniških prislovov v predikativni vlogi oz. ob izraženem ali neizraženem glagolu БЫТЬ. V ruski akademski slovnici je navedeno, da tovrstne zgradbe najpogosteje izražajo časovno omejeno stanje, oceno ali naravne pojave (Švedova idr. 1980: 703).

[15] O tem gl. Bulygina 1982, Cimmerling 2010.

[16] O tovrstnih zgradbah v bolgarščini glej Maslov 1981: 290; Ivanova, Gradinarova 2015: 157, 180. Maslov besedi страх in срам v zgradbah bolg. *Страх ме е*, *Срам ме е* opisuje kot »neglagolska predikativa« (1981: 290), Ivanova in Gradinarova isti besedi opredelita kot »predikativno rabljena samostalnika« (2015: 157).

[17] O tovrstnih zgradbah v hrvaščini, srbščini in bosanščini glej Maretić 1963: 422.; Pranjković 1993: 29-30; Palić 2010: 216. Naj omenimo, da omenjeni avtorji besede *strah*, *groza* in *sram* v obravnavanih zgradbah opredelijo kot »prislove« (Maretić, Palić) ali »adverbializirane samostalnike« (Pranjković).

[18] Pod doživljavcem razumemo udeleženske vlogo, ki označuje človeškega nosilca duševnega stanja.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

14) sln. Groza me je. = sln. Zelo se bojim.
rušč. Я очень боюсь.
15) sln. Sram me je. = sln. Sramujem se.
rušč. Я стесняюсь.[19]

Pri zgledih 13, 14 in 15 ne moremo trditi, da gre za popolno sopomenskost, saj imajo zgradbe s povedkovniškimi samostalniki ožji pomen – uporabljajo se samo za označevanje aktualnega stanja v konkretni situaciji. Stavki s povratnimi glagoli pa se zaradi širšega potencialnega pomena redko lahko uporabljajo samostojno, prehodnost z rodilniškim predmetom pa lahko odpira tako trenutno aktualno kot tudi trajajoče in ponavljajoče stanje:

16) sln. Strah me je. (trenutno aktualno stanje in samostojno)
17) sln. Bojim se teme. (trenutno aktualno ali ponavljajoče in trajajoče prehodno stanje)

Oglejmo si, kakšne so sintagmatske možnosti obravnavanih stavčnih zgradb v slovenščini in ruščini oz. katera vezljivostna mesta te zgradbe odpirajo.

Udeleženska vloga doživljavca predvideva tudi udeleženske vlogo pobudnika – tistega, ki je povzročil stanje v katerem se je znašel doživljavec.

Pobudnik strahu/srama ali groze, je lahko impliciten in razviden šele iz situacijskega konteksta:

18) slov. Noč. Nikogar ni. Strah/ groza me je + x $_{\text{pobudnik}}$.
rušč. Ночь. Никого нет. Мне страшно + x $_{\text{pobudnik.}}$

Slovenske stavčne povedi poznajo možnost izražanja pobudnika v ablativnem rodilniku, ki je odgovor npr. na vpašanje »Česa te je strah?/ Česa te je sram?« Pri ruskih stavkih je ta možnost omejena, zato tovrstne slovenske stavke pogosto prevajamo v ruščino z ustreznimi povratnimi glagoli.

19) sln. Janeza je strah psa.
rušč. Янез боится своей собаки (= Janez se boji psa).
*Янезу страшно собаки.

Slovensko zgradbo S tož + V cop + sram + S rod lahko v ruščino prevedemo na dva načina, in sicer s predložno zvezo s tožilnikom (20a) ali s povratnim glagolom in rodilnikom (20b).

20) sln. Janeza je sram **staršev**.
20a) rušč. Ивану стыдно за родителей.
20b) rušč. Иван стыдится родителей.

[19] Sicer se glagol стестнять pojavlja tudi v nepovratni obliki.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

Tako slovenska skladenjska zveza *biti sram koga* kot ruska skladenjska zveza s predikativnim prislovom (кому стыдно) poznata tudi možnost vezljivosti s človeškim udeležencem, pred katerim smiselni/logični osebek občuti sram:

21) sln. Janeza je sram pred starši.
rušč. Ивану стыдно перед родителями.

Pobudnika, ki sproža stanje, lahko v obeh jezikih izrazimo z zaimkom in nedoločniškim pastavkom (v tem primeru zaimek *me* označuje tako doživljavca predikativne sintagme kot tudi neizraženega osebka – pobudnika nedoločniškega pastavka):

22) sln. Sram me je **priznati**.
rušč. Мне стыдно **признаться**.

23) sln. Strah me je **odpreti pismo**.
rušč. Мне страшно **открыть письмо**.

Oba jezika poznata možnost izražanja pobudnika s stavčnim dopolnilom oz. predmetnim odvisnikom, ki ga v slovenščini uvaja veznik »da«, v ruščini pa veznik »что«.

24) sln. Strah me je, **da bom zamudil.**
rušč. Мне страшно, **что я опоздаю.**

25) sln. Sram me je, **da živim v tem mestu**.
rušč. Мне стыдно, **что я живу в этом городе.**

Slovenske in ruske predikativne sintagme se lahko vežejo tudi z vzročnimi odvisniki, ki odgovarjajo na vprašanje sln. *Zakaj me je strah*/*sram*?, rušč. *Почему мне страшно / стыдно*?:

26) sln. Strah/Sram me je, **ker nimam denarja**.
rušč. Мне страшно/ стыдно, **потому что у меня нет денег.**[20]

2.2 Drugi podtip slovenskih predikativnih imenskih zvez se nanaša na primere, ko se v povedkovem določilu uporabljajo samostalniki *dolgčas*, *mraz* in *škoda*. Zgledi s slovenskimi samostalniki v predikativni rabi bodo sopostavljeni z ruskimi ustreznimi zgradbami.

[20] V zvezi z rabo omenjenih veznikov po konstrukcijah *Strah me je*, *Sram me je*, omenimo opazko prof. J. Orešnika, ki opozarja, da se v pogovorni rabi v predmetnem pomenu včasih namesto »da« uporablja »ker«. Na vprašanje *Česa ga je sram?* bi potemakem knjižno odgovorili *Da živi v mestu* in neknjižno *Ker živi v mestu* (iz ustnega posveta s prof. J. Orešnikom).

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

27) sln. Dolgčas **mi** ($_{dat.}$) je.
rušč. **Мне** ($_{dat.}$) скучно.

28) sln. Mraz **mi** ($_{dat.}$) je.
rušč. **Мне** ($_{dat.}$) холодно.

29) sln. Škoda **mi** ($_{dat.}$) je denarja.
rušč. **Мне** ($_{dat.}$) жалко денег.

Sopostavitev slovenskih in ruskih zgradb razkriva dve razliki, ki smo jih že omenili pri prvem podtipu: za ruščino značilno opuščanje glagola *biti* v sedanjiku in razliko med slovenskimi predikativnimi samostalniki in ruskimi predikativnimi prislovi.

Ostane vprašanje, kako se ta podtip razlikuje od prvega podtipa (sln. *Strah*/*Sram me je*). Zgledi jasno kažejo, da se npr. v *Dolgčas*/*Mraz*/*Škoda mi je* doživljavec v slovenščini izraža z dajalniško obliko osebnega zaimka ali samostalniških imen, in nikoli ne s tožilnikom kot v prvem podtipu.

Glede pomena pa zgradbi *Dolgčas*/*Mraz mi je* označujeta aktualno stanje govorečega ali tistega, ki je predmet govora, in sta glede te lastnosti podobni s tožilniškimi konstrukcijami *Strah*/*Sram me je*. Posebnost zgradbe *Škoda mi je koga*/*česa* je, da izraža vrednotenje ali odnos do predmeta ali drugega udeleženca.[21]

Zgradbi *Dolgčas mi je* pomensko ustreza zgradba s povratnim glagolom in prav slednji omogoča, da imajo tovrstne stavčne povedi s povratnim glagolom vrednost trajnejšega stanja:[22]

30) sln. Dolgčas mi je = sln. Dolgočasim se.
rušč. Мне скучно. = Я скучаю.

Povedkovna zgradba »Mraz mi/ti/mu/ji je« lahko ima tudi zgradbeno brezosebkovo različico, pri kateri se doživljavec pojavlja v tožilniku:

31) sln. Mraz **mi** ($_{dat.}$) je à sln. Zebe **me** ($_{tož.}$).
rušč. **Мне** ($_{dat.}$) холодно.

Treba je opozoriti, da stavčne povedi tipa *Mraz mi je* in *Dolgčas mi je* sodita med enovezljive, kar pomeni, da je edino vezljivostno mesto namenjeno za izražanje doživljavca v dajalniku.

Obe omogočata vezljivostno razširitev, npr. *Dolgčas mi je*, s predložno zvezo *po kom* (redkeje *po čem*), ki spremeni pomen, tj. namesto pasivnega stanja dolgčasa se izrazi čustveno aktivno razmerje do koga:

[21] *Škoda mi je* je pomensko blizu zgradbi *Žal mi je* samo takrat, ko se uporabljata s predmetom. Npr. *Škoda mi je*/ *Žal mi je KOGA/ČESA*.

[22] Lahko pripomnimo, da pri teh primerih velja načelo razmerne asimetrije. *Dolgčas mi je* lahko vedno nadomestimo z *Dolgočasim se*, medtem ko *Dolgočasim se* v smislu trajnega stanja ne moremo nadomestiti z *Dolgčas mi je*. Na podobno razmerje smo opozorili pri odnosu med zgradbo *Strah me je* in povratnim glagolom *Bojim se*.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

32) sln. Dolgčas mi je po tebi = sln. Pogrešam te.
rušč. Я скучаю по тебе.

Enovezljiva stavčna poved *Mraz mi je* lahko prehaja v dvovezljivo v primeru:

33) sln. Mraz mi je po nogah/ v noge.

Pri tej zgradbi isti udeleženec lahko nastopi v dveh vlogah: doživljavca (*mi*) in okoliščin (*po nogah* / *v noge*), ki označuje del telesa udeleženca.

V ruščini bi to stavčno poved prevedli z zgradbo:

34) rušč. У меня мерзнут руки/ноги.

Sopostavitev ruske in slovenske povedi kaže, da v ruskem primeru prihaja do zamenjave sporočilne perspektive: vlogo nosilca procesa prevzame del telesa (noge, roke, ipd.), smiselni osebek (doživljavec) pa dobi vlogo okoliščin procesa (У меня).

Posebnost je tudi ta, da tako v slovenščini (*Roke me zebejo*) kot v ruščini (*У меня мерзнут руки/ноги*) del telesa lahko prevzame tudi vlogo formalnega slovničnega osebka in s tem vzpostavi prisojevalno razmerje.

Obe zgradbi, *Dolgčas mi je* in *Mraz mi je*, se v nasprotju s tožilniškim podtipom ne vežeta s predmetnimi odvisniki. Če se že uporabljata s stavki, ki jih uvaja veznik »da«, ima odvisnik posledični pomen:

35) sln. Dolgčas mi je, da ne vem, kaj bi.
= sln. Dolgčas mi je, zato ne vem, kaj bi.
rušč. Скучно, что прямо не знаю, чем заняться.

36) sln. Mraz mi je, da ne vem, kam bi se dal.
= sln. Mraz mi je, zato ne vem, kam bi se dal.
rušč. (Мне) так холодно, что прямо не знаю, куда деться/деваться.

Kakor je bilo že omenjeno, je poseben primer zgradba *Škoda mi je česa/koga*, ki se ponavadi ne uporablja brez izraženega predmeta vrednotenja. Po svojih sintagmatiskih lastnosti tako slovenska stavčna zgradba kot njena ruska ustreznica (*Мне жалко*) kažeta nekaj skupnih lastnosti s tožilniškimi zgradbami prvega podtipa.

V teh primerih se predmet vrednotenja tako v slovenščini kot ruščini lahko izraža v rodilniku:

37) sln. Škoda mi je denarja, časa.
rušč. Мне жалко денег, времени.

ali z nedoločniškim pastavkom:

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

38) sln. Škoda mi je izgubljati besede.[23]
rušč. Мне жалко тратить слова.

Ta zgradba v nasprotju z *Dolgčas mi je* in *Mraz mi je* pozna možnost izražanja predmeta vrednotenja s pomočjo stavčnega dopolnila oz. predmetnega odvisnika:

39) sln. Škoda mi je, da ne moreš priti[24].
rušč. Мне жалко, что ты не можешь прийти.

Vse omenjene stavčne povedi z doživljavcem, izraženim z dajalniško obliko, se lahko v ruščini in slovenščini uporabljajo s stavčnimi dopolnili, ki izražajo okoliščine (najpogosteje vzroka in časa):

40) sln. Dolgčas mi je, ker/ko sem sam doma.
rušč. Мне скучно, потому/когда что я один дома.

41) sln. Mraz mi je, ko / ker hodim brez srajce.
rušč. Мне холодно, когда / потому что я хожу без рубашки.

Med dajalniškim in tožilniškim podtipom se v slovenščini pojavlja še ena razlika, povezana z možnostjo izražanja doživljavca. Pri drugem podtipu se v primerih s povedkovniškimi samostalniki (*dolgčas*, *mraz*, *škoda*) in dajalniškim doživljavcem, ki je prejemnik in nosilec stanja hkrati ($Pre_s \cap N_s$), pojavlja izbira med dvema tipoma, ki imata različna pomena:

42) sln. Dolgčas mi je – pomeni, da se izraža stanje doživljavca, ki je izražen v dajalniku;
43) sln. Dolgčas je – konstrukcije z implicitno izraženim doživljavcem lahko pomenijo, da se izraža stanje govorca, ali da ta posplošuje svojo izkušnjo (*Na Madžarskem je dolgčas*).

Tovrstne možnosti izbire ni pri zgradbah z doživljavcem, izraženim v tožilniku (*Strah je, *Sram je, *Groza je), ki vedno izražajo aktualno stanje govorca in se ne morejo nanašati na posplošeno izkušnjo (**Na Madžarskem je strah*).

V ruščini se predikativni prislovi lahko uporabljajo brez doživljavca in tvorijo enodelne stavke z opuščenim doživljavcem.

44) sln. Dolgčas je.
rušč. Скучно.

[23] V slovenščini so pogovorni tudi primeri z izpustom, npr. *Škoda je besed* ali celo *Škoda besed*.

[24] V slovenščini je možen tudi izpust doživljavca v smislu *Škoda je, da ne moreš priti*, uporabljena pa je lahko tudi različica *Škoda se mi zdi, da ne moreš priti*.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

45) rušč. Страшно.
*Strah je.

To nakazuje možnost, da so se samostalniki *strah*, *sram*, *mraz*, *dolgčas* v predikativnih zgradbah res oddaljili od samostalniške paradigme,[25] in hkrati lahko združujejo tako proces kot nosilca procesa (dajalniškega doživljavca), torej čas in prostor, v enobesedni sintagmi. Sicer pa našteti slovenski samostalniki v drugih stavčnih tipih ohranjajo svoj besednovrstni značaj in se po tem razlikujejo od ruskih besed, prvotnih samostalnikov, kot so *nopa* (sln. *Napočil je čas*), *недосуг* (*pomanjkanje časa -> rušč. Мне недосуг* = sln. *Nimam kdaj*), ki se uporabljajo izključno ob vezi *быть* v predikativnih stavkih.

Našteti slovenski samostalniki se lahko uporabljajo s prilastki (zgled 46) in nastopajo v vlogi drugih stavčnih členov (zgledi 47–51):

46) sln. Je *hud* **mraz**.
rušč. Сильный мороз/ Очень холодно.

Slovenski samostalniki se pojavljajo tudi v osebnih stavkih, kjer opravljajo vlogo osebka povzročitelja:

47) sln. **Strah** ga je zgrabil.
rušč. Им овладел страх/ Ему стало страшно.
48) sln. **Mraz** je pritisnil.
rušč. Мороз крепчал.
49) sln. **Dolgčas** ga je ubijal.
rušč. Скука его убивала.

Poleg tega lahko omenjeni slovenski samostalniki nastopajo v vlogi predmeta prehodnih glagolov:

50) sln. Občutil je **grozo**.
rušč. Он почувствовал ужас.
51) sln. Sovraži **dolgčas**.
rušč. Он ненавидит скуку.

Po ohranjanju samostalniškega značaja se slovenski samostalniki *strah*, *mraz* in *dolgčas* razlikujejo od besede *žal*,[26] prvotnega samostalnika, ki je izgubil vse oblikoslovne in skladenjske značilnosti samostalnika in se uporablja zgolj v povedkovniški/predikativni funkciji.

[25] J. Toporišič v Slovenski slovnici (Toporišič 2000: 412) ne uporablja termina predikativni/ povedkovniški samostalniki in lekseme *škoda*, *mraz*, *groza*, *dolgčas* uvršča med povedkovnike.

[26] Prim. Snoj 2016: 886.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

Kljub temu pri omenjenih samostalnikih ne moremo zanikati, da v brezosebkovih zgradbah z vezjo prihaja do posebne rabe. V obravnavanih primerih prihaja do izgube pomena predmetnosti oz. samostalniških kategorialnih lastnosti (Isačenko 2003 (1956): 47), saj ti samostalniki ne poimenujejo predmetov, temveč označujejo aktualno stanje.

Obravnavani samostalniki v zgradbah z izraženim doživljavcem dopuščajo tudi stopnjevanje, vendar ne s prilastkom *hud* (zgled 52), temveč z lastnostnim prislovom mere *zelo*, ki se sicer uporablja kot obpridevniško ali obprislovno določilo mere (53, 54, 54):

52) *Hud mraz mi je. *Hud strah me je.

53) sln. Zelo me je strah.
rušč. Мне очень страшно.

54) sln. Zelo mi je dolgčas.
rušč. Мне очень скучно.

55) sln. Zelo mi je mraz.
rušč. Мне очень холодно.

4 Zaključek

V prispevku avtorja predlagata opredelitev povedkovnika, ki se omejuje na primere, kjer imajo zveze *biti* + povedkovniška beseda prisojevalni oz. pripisovalni pomen; v zvezi z *biti* se povedkovnik potrjuje kot obvezna propozicijska skladenjskopomenska enota.

Povedkovnik je torej skladenjskopomenski način rabe predmetnopomenskih besednih vrst (prislovov, pridevnikov, samostalnikov, členkov). Slovarsko ne gre za posebne lekseme, temveč za en pomen v pomenju leksema.

Znotraj stavčnopovedne zgradbe [Snom+Vcop+Snom] pri istovetnostnih stavčnih povedih glagol *biti* izraža 'istost' ali 'enakost' dveh samostalniških besednih zvez, ki tako v osebku kot v povedkovem določilu ohranjata referenčno vrednost in pomensko samostojnost. Nasprotno pa prav nemožnost zamenjave udeležencev v omenjenih stavčnočlenskih vlogah poudari stavčno prisojevalno hierarhijo, ki izraža aktualno stanje in lastnost, ki se prisoja osebku. V primerih prisojevalnega razmerja pa predmetnopomenska beseda v povedkovem določilu nima več referenčnih konkretnih lastnosti, temveč pridobi povedkove kategorialne lastnosti.

V drugem delu prispevka se avtorja osredotočata na predstavitev slovenskih stavčnih povedi z osnovno zgradbo [S nom+S acc/S dat+V cop], v katerih v povedkovniški rabi nastopajo samostalniki *strah, sram, groza, mraz, dolgčas, škoda*. Posebnosti slovenskih stavčnih povedi (*Strah me je*, *Sram me je*, *Dolgčas mi je*, *Mraz mi je*) se nazorno kažejo pri sopostavitvi z ruskimi ustreznicami, ki ravno tako v minimalnih uresničitvah označujejo aktualno in trenutno stanje.

V ruskih zgradbah (*Мне холодно*, *Мне страшно*, *Мне стыдно*) v povezavi z biti nastopajo povedkovniški prislovi, v slovenskih pa povedkovniški samostalniki.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

Slovenski samostalniki, kot so *strah, dolgčas* in *mraz*, lahko nastopajo tudi v drugih stavčnih tipih, kar kaže na to, da ohranjajo samostalniške kategorialne lastnosti.

Pri sopostavitvi vezljivostnih značilnosti povedkovnih sintagem avtorja opozarjata na razliko pri izražanju doživljavca: v slovenskih zgradbah se ta udeleženec lahko izraža tako z dajalnikom (*Dolgčas mi je*) kot tudi s tožilnikom (*Strah me je*), v ruščini pa samo z dajalnikom (*Мне скучно, Мне страшно*). Možnost izražanja doživljavca v tožilniku je ob samostalnikih kot so *strah, sram* in *groza* značilna za južnoslovanske jezike (bolgarščino, bosanščino, hrvaščino, makedonščino, slovenščino in srbščino). Na slovenskih zgledih je pokazano, da se tip stavčnih povedi s tožilniškim doživljavcem, po nekaterih značilnostih razlikuje od povedi s povedkovniškimi samostalniki (*dolgčas* in *mraz*) z dajalniškim doživljavcem.

Stavčne povedi z tožilniškim doživljavcem niso možne brez izražanja smiselnega osebka (*Strah je, *Sram je), v primeru z dajalniškim doživljavcem pa poznamo vzporedne stavčne povedi (*Dolgčas mi je*, *Dolgčas je*; *Мне скучно*, *Скучно*). Slovenske stavčne povedi s tožilnikom imajo vezljivost z ablativnim rodilnikom, ki označuje pobudnika stanja (*Strah me je psa*, *Sram ga je prijateljev*), tovrstne ruske te možnosti ne poznajo (*Мне страшно собаки). Stavčne povedi z dajalniškim doživljavcem – *Mraz mi je*, *Dolgčas mi je* – sta enovezljivi, uvedba novega vezljivostnega mesta pa praviloma povzroči spremembo pomena (*Dolgčas mi je po tebi*).

Viri in literatura

Jurij D Apresjan (ur.), 2014: *Aktivnyj slovar' russkogo jazyka*. Moskva: Jazyki slavjanskoj kul'tury.

Nina D. Arutjunova, Jevgenij N. Širjaev, 1983: *Russkoe predloženie: Bytijnyj tip.* Moskva: Russkij jazyk.

Tat'jana V. Bulygina, 1982: K postroeniju tipologii predikatov v russkom jazyke. *Semantičeskie tipy predikatov*. Ur. Ol'ga N. Seliverstova. Moskva: Izdatel'stvo Nauka. 7–85.

Anton V. Cimmerling, 2010: Imennye predikativy i dativnoe predloženie v evropejskih jazykah. *Komp' juternaja lingvistika i intellektual'nye tehnologii: Po materialam ežegodnoj Meždunarodnoj konferencii "Dialog"*. (Vypusk 9 (16)). Moskva: Izdatel'stvo RGGU. 549–58.

Gigafida: Elektronska zbirka slovenskih besedil. Splet.

Michael Halliday, Christian Matthiessen, 2014: *Halliday's Introduction to Functional Grammar* (4. izdaja). Routledge: London, New York.

Aleksandr V. Isačenko, 1955[1]: O vozniknovenii i razvitii «kategorii sostojanija» v slavjanskich jazykah. *Opera selecta. Russische Gegenwartssprache, russische Sprachgeshichte. Probleme der slavischen Sprachwissenschaft*. München: Wilhelm Fink Verlag. (Forum Slavicum 45). 98–115.

--, 2003 (1956): *Grammatičeskij stroj russkogo jazyka v sopostavlenii so slovackim: Morfologija 1*. Moskva : Jazyki slavjanskoj kul′tury.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

Elena Ju. Ivanova, Alla A. Gradinarova, 2015: *Sintaksičeskaja sistema bolgarskogo jazyka na fone russkogo*. Moskva: Jazyki slavjanskoj kul'tury.

Tomislav Maretić, 1963: *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika: Treće nepromijenjeno izdanje*. Zagreb: Matica hrvatska.

Jurij S. Maslov, 1981: *Grammatika bolgarskogo jazyka dlja studentov filologičeskih fakul'tetov*. Moskva: Vyssšaja škola.

Janez Orešnik, 2015: Zgradba *femina varium est* v slovenščini. *V labirintu jezika / Im Labyrinth der Sprache*. Ur. U. Valenčič Arh, D. Čuden. Ljubljana: ZIFF.

Ismail Palić, 2010: *Dativ u bosanskome jeziku*. Sarajevo: Naučna biblioteka »Slovo«.

Ivo Pranjković, 1993: *Hrvatska skladnja* (*Rasprave iz sintakse hrvatskoga standardnog jezika*). Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Ol'ga N. Seliverstova (ur.), 1982: *Semantičeskie tipy predikatov*. Moskva: Izdatel'stvo Nauka.

Rikard Simeon, 1969: *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*. Zagreb: Matica hrvatska.

SSKJ: Slovar slovenskega knjižnega jezika I–V. 1970, 1975, 1979, 1985, 1991. Ljubljana: DZS.

Marko Snoj, 2016: *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Modrijan.

Lev V. Ščerba, 1974 (1928): O častjah reči v russkom jazyke. V: Lev V. Ščerba. *Jazykovaja sistema i rečevaja dejatel'nost'*. Moskva: Akademija nauk SSSR. 77–100.

Lev V. Ščerba, 1974: *Jazykovaja sistema i rečevaja dejatel'nost'*. Moskva: Akademija nauk SSSR.

Natalija Ju. Švedova idr., 1980: Russkaja grammatika. Tom I. Moskva: Nauka.

Jože Toporišič, 1980: Še k teoriji besednih vrst, posebno predikativa // *Jezik in slovstvo* 25/7–8. 201–05.

--, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.

Ada Vidovič Muha, 2000: *Slovensko leksikalno pomenoslovje (SLP)*: *Govorica slovarja*. Ljubljana: ZIFF.

--, 2015: Propozicija v funkcijski strukturi stavčne povedi – vprašanje besednih vrst (Poudarek na povedkovniku in členku). *Slavistična revija* 63/4. 389–406.

Andreja Žele, 2015: Vedno aktualno vprašanje besednih vrst: vprašanje predikativa v slovenščini. *U prostoru lingvističke slavistike* (*zbornik radova povodom 65 godina života akademika Predraga Pipera*). Ur. Ljudmila Popović. Beograd: Filološki fakultet. 367–80.

Summary

The authors suggest a definition of the predicative that is limited to the examples where the constructions *biti* 'to be' + predicative have predicative and/or attributive meaning; in connection with *biti* the predicative is an obligatory syntactic-semantic unit.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2016_3_10.pdf | DOST. 18/04/24 16.38

The predicative is therefore a syntactic-semantic manner of using content words like adverbs, adjectives, nouns, or particles. In terms of lexicography, they do not represent separate lexical units, but only one out of several meanings of a lexeme.

Within the syntactic structure [Snom+Vcop+Snom] in identificational clausal sentences, the verb *biti* 'to be' expresses 'sameness' or 'equality' of two nominal phrases, which in both positons as the subject and the predicate noun retain the reference value and semantic autonomy. On the other hand, the very fact that these participants in the given syntactic functions cannot be freely switched underscores the syntactic attributive hierarchy expressing an existing state and feature that is attributed to the subject. In cases of attributive relationship, however, the content word in the subject complement does no longer have concrete reference features, but it acquires predicate categorial features.

In the second part of the article, the authors focus on Slovene clausal sentences with the basic structure [S nom+S acc/S dat+V cop] that contain the nouns *strah* 'fear', *sram* 'shame', *groza* 'horror', *mraz* 'cold', *dolgčas* 'boredom', *škoda* 'pity' as predicatives. Peculiarities of Slovene sentences like *Strah me je* 'I'm afraid', *Sram me je* 'I'm ashamed', *Dolgčas mi je* 'I'm bored', *Mraz mi je* 'I'm cold', are evident when compared to Russian equivalents, which in a minimal realization also denote the existing state.

In Russian constructions like *Мне холодно* 'I'm cold', *Мне страшно* 'I'm afraid', *Мне стыдно* 'I'm ashamed', predicative adverbs appear, while Slovene has predicative nouns in this position. Slovene nouns like *strah* 'fear', *dolgčas* 'boredom', and *mraz* 'cold' can appear in other syntactic types, which indicates that they retain nominal categorial features.

In comparing valency features of predicative syntagms, the authors point out the difference in marking the experiencer: in Slovene constructions the experiencer can be expressed with both the dative (*Dolgčas mi je*) and the accusative (*Strah me je*), while in Russian it can be only expressed with the dative (*Мне скучно, Мне страшно*). The option of expressing the experiencer with nouns like *strah, sram,* and *groza* in the accusative is typical of South Slavic languages (Bulgarian, Bosnian, Croatian, Macedonian, Serbian, Slovene). The Slovene examples also show that the type of clausal sentences with accusative experiencer differs somewhat from the sentences with predicative nouns (*dolgčas* and *mraz*) and dative experiencer.

Clausal sentences with accusative experiencer are not possible without expressing the logical subject (**Strah je*, **Sram je*), while in cases with dative experiencer parallel clausal sentences exist (Sln. *Dolgčas mi je* 'I'm bored' vs. *Dolgčas je* 'It's boring'; Russ. *Мне скучно* vs. *Скучно*). Slovene sentences with the accusative have the valency with abblative genitive denoting the instigator of the state (*Strah me je psa* 'I'm afraid of a dog', *Sram ga je prijateljev* 'I'm ashamed of my friends'), while this option is not available to the same type of Russian sentences (**Мне страшно собаки*). Clausal sentences with dative experiencer, e.g., *Mraz mi je* 'I'm cold', *Dolgčas mi je* 'I'm bored', are monovalent; introduction of another valency position usually leads to a change in meaning, e.g., *Dolgčas mi je po tebi* 'I miss you'.